

OSNOVNA ŠOLA VOJNIK

RAZISKOVALNA NALOGA

NI VESELICE BREZ GOLICE

ETNOLOGIJA

Mentor: Matej Glinšek

Lektor: Milena Jurgec

Avtor: Eva Hvalec, 1999

Mojca Cvikl, 1999

Vojnik, 2013

ZAHVALA

Uvodoma se zahvaljujema najinemu mentorju, gospodu Mateju Glinšku, ki nama je nudil veliko pomoč pri zbiranju podatkov in koristnih virov.

Ogromno zahvalo pripisujeva tudi najinima družinama, ki sta nama stali ob strani, naju podpirali.

Zahvaljujema se tudi gospe Rebeki Žagar, ki nama je dala veliko koristnih nasvetov, gospel Mileni Jurgec, ki je najino delo lektorirala, ter gospe Nevenki Drofenik, ki nama je pomagala pri prevodu povzetka v angleški jezik.

Hvala tudi vsem anketirancem, ki so rešili anketo.

POVZETEK

NASLOV NALOGE: NI VESELICE BREZ GOLICE

Avtor: Eva Hvalec, Mojca Cvikl

Mentor: Matej Glinšek

Lektor: Milena Jurgec

Šola: OŠ Vojnik

Z raziskovalno nalogo smo želeli ugotoviti predvsem poslušnost narodno-zabavne glasbe med ljudmi. Poleg tega nas je zanimalo tudi, ali poznajo določene slovenske zasedbe oz. ansamble in izvajalce. V zadnjem delu ankete smo povprašali tudi o tem, kaj občutijo in naredijo, ko zaslišijo narodno-zabavno glasbo. Pri raziskovalnem delu nam je bila v zelo veliko pomoč tudi anketa, ki smo jo v decembru 2012 podelili učencem 3. triade OŠ Vojnik, študentom, ter ljudem starim med 30 in 48, ter med 58 in 86 let. Ustrezno izpolnjenih je bilo 250 anket.

Ugotovili smo, da je narodno-zabavna glasba priljubljena med vsemi generacijami. Večina je odgovorila, da so jim najbolj všeč besedila in melodije, ob zvokih harmonike pa se spomni na nedeljo in rezance, koline, ples, veselico, bližnjo gostilno, narodno nošo, Avsenika in Slaka.

Večina meni, da je novejša narodno-zabavna glasba dovolj izvirna in originalna, prav tako so tudi prepričani, da drži rek: »ni veselice brez Golice«. Od naštetih zasedb in izvajalcev so anketiranci najbolj prepoznali Modrijane, Ansambel Lojzeta Slaka ter Ansambel bratov Avsenik. Rezultati anketirancev, na vprašanje kaj naredijo ko po radiu ali drugih medijih zaslišijo narodno-zabavno glasbo, so skoraj izenačeni.

Ključne besede: narodno-zabavna glasba, glasbena skupina, izvajalci, harmonika, veselica

SUMMARY

TITLE:	FOLK MUSIC
Authors:	Eva Hvalec, Mojca Cvikl
Mentor:	Matej Glinšek
Lector:	Milena Jurgec
School:	Primary School Vojnik

In our research paper we tried to find out how many people listen to folk music as well as whether they are familiar with certain Slovene folk bands and performers. In December 2012 we prepared a questionnaire for people of different age: the pupils of the three last years at our school, middle-aged people and old people. We got back 250 properly answered questionnaires which were of great help to our research project.

Folk music proved popular with all generations. In the last part of the survey we asked about people's feelings while listening to the music. Most of the people like the lyrics and melody. The tunes of accordion remind them of Sunday and noodles, pig slaughter, dancing, fetes or local festivals, local pub, national costumes, Avsenik and Slak bands.

Most of the people find new folk music original enough and they believe that 'there's no party without Golica'. Modrijani, Ansambel Lojzeta Slaka and Ansambel bratov Avsenik are the most popular folk music performers. Their answers to the question what they do when they hear the music on the radio or any other media are almost identical.

Key words: folk music, music band, performers, accordion, fete

1 UVOD.....	10
1.1 Namen.....	10
1.2 Hipoteze	10
2 TEORETIČNI DEL	11
2.1 Narodno - zabavna glasba.....	11
2.2 Razvoj narodno zabavne glasbe.....	11
2.3 Zvrsti in izvajalci narodno zabavne glasbe.....	12
2.3.1 Zvrsti	12
2.3.1.1 Valček	13
2.3.1.2 Polka	13
2.3.2 Izvajalci	13
2.3.1.3 Predhodniki narodno-zabavne glasbe	14
2.4 Instrumenti, povezani z narodno zabavno glasbo	15
2.4.1 Harmonika	15
2.4.1.1 Diatonična harmonika	16
2.4.1.2 Klavirska harmonika.....	16
2.4.1.3 Kromatična harmonika	17
2.4.2 Kontrabas	18
2.4.3 Kitara	18
2.4.3.1 Bas Kitara.....	18
2.4.4 Bariton	19
2.4.5 Klarinet	19
2.4.6 Trobenta	19
2.5 Narodna noša	20
2.6 Dosedanje raziskave:	20
3. EKSPERIMENTALNI DEL	21
3.1 Potek in metoda dela.....	21
3.2 Prikaz in analiza ankete	22
3.2.1 Spol anketiranih oseb	22
3.2.2. Starost anketiranih oseb.....	23
3.2.3 Populacija narodno-zabavne glasbe med posameznimi starostnimi skupinami anketirancev	24
3.2.4. Kaj je anketirancem pri narodno-zabavni glasbi najbolj všeč?	25
3.2.5 Na kaj anketiranci običajno pomislijo ob zvokih harmonike	26
3.2.6 Mnenje anketirancev o originalnosti novejšje slovenske narodno-zabavne glasbe	27
3.2.7 Katere narodno-zabavne zasedbe in izvajalce izmed naštetih poznajo anketiranci	29
3.2.8 Kaj anketiranci občutijo ob poslušanju narodno-zabavne glasbe	30
3.2.9 Reakcija anketirancev, ko po radiu ali drugih medijih zaslišijo narodno-zabavno glasbo	31
4 RAZPRAVA	32

5 ZAKLJUČEK	35
--------------------------	-----------

6 LITERATURA.....	36
--------------------------	-----------

KAZALO SLIK

Slika 1: ansambel bratov Avsenik.....	2
Slika 2: ansambel Lojzeta Slaka.....	3
Slika 3: Beneški fantje.....	4
Slika 4: klavirska harmonika.....	8
Slika 5: kromatična harmonika.....	8

KAZALO GRAFOV

Graf 1: spol anketiranih oseb	22
Graf 2: starost anketirancev.....	23
Graf 3: populacija narodno-zabavne glasbe	24
Graf 4: kaj pri narodno-zabavni glasbi je všeč anketirancem	25
Graf 5: na kaj anketiranci običajno pomislijo ob zvokih harmonike	26
Graf 6: mnenje anketirancev o originalnosti novejši slovenske narodno-zabavne glasbe .	27
Graf 7: mnenje anketirancev o reku da »ni veselice (zabave!) Brez golice«	28
Graf 8: katere narodno-zabavne zasedbe in izvajalce izmed naštetih poznajo anketiranci.	29
Graf 9: kaj anketiranci občutijo ob poslušanju narodno-zabavne glasbe	30
Graf 10: reakcija anketirancev, ko po radiu ali drugih medijih zaslišijo narodno-zabavno glasbo	31

KAZALO PRILOG

Priloga: Anketa

1 UVOD

»Če obstaja kakšna tradicija, ki po svoji naravi kar kliče po spremembah, je to glasba. Glasba (in z njo glasbeni okusi) se je vedno spreminjala. To je način njenega obstoja in sredstvo njenega učinkovanja.«

(Muršič, 2000a, 138)

Glasba je poleg jezika, književnosti, umetnosti pomemben medij za oblikovanje kulturne identitete. V Sloveniji nosi del te vloge narodno-zabavna glasba, ki se neguje in razvija s pomočjo množičnih medijev. Glasba je hkrati tudi pojem, ki ga razlagamo na več načinov. Pogosto je označen kot umetnost, način zabave ali nasprotje govora oziroma hrupa. Poznamo tri skupine definicij glasbe. Prva označuje »urejeno in oblikovano zaporedje tonov, zvenov in šumov«, druga kot pojem, odvisen od družbenega doživetja nje same, tretja pa kot platonični ideal, ki izvira iz višje resnice. Glasba je v našem življenju nekaj vsakdanjega. Z različnimi zvrstmi glasbe zaznamujemo različne dogodke, z njo izražamo mnogo čustev. Veliko vlogo v glasbenem svetu ima narodno zabavna glasba, katere mnogo ljudi ne spoštuje.

1.1 Namen

Namen naše raziskovalne naloge je bil raziskati poslušnost narodno zabavne glasbe med učenci tretje triade OŠ Vojnik, študenti, ljudmi starimi od 30-48 let ter ljudmi starimi nad 58 let. Zanimalo nas je predvsem, kakšno je njihovo mnenje o narodno zabavni glasbi, ter kakšna je mnenjska razlika med posameznimi že prej omenjenimi starostnimi skupinami.

1.2 Hipoteze

Pred začetkom raziskovalnega dela smo si postavili naslednje hipoteze:

1. Narodno zabavna glasba je priljubljena predvsem pri starejših generacijah.
3. Večina anketirancev ob zvokih harmonike pomisli na nedeljo in govejo juho.
4. Največ anketirancev pozna ansambel Modrijani in ansambel bratov Avsenik.
5. Večina anketiranih meni, da drži rek: **»Ni veselice brez Golice!«**

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Narodno - zabavna glasba

Narodno zabavna glasba je glasbena zvrst, za katero so značilne ljudsko-etnično obarvane pesmi. Razširjena je predvsem v Sloveniji, Avstriji, Švici in Nemčiji, pa tudi na Češkem ter v Italiji. Pri nas je znana in razširjena še najbolj po zaslugi številnih narodno zabavnih ansamblov. Tovrstna glasba je pogosto prisotna na veselicah, porokah, njej pa je posvečenih tudi kar nekaj festivalov in tekmovanj. Skovanko narodno-zabavna (vred s kratico: NZ) je uvedel Janez Bitenc, tedanji urednik na Radiu Slovenija. Nekateri ji slabšalno pravijo '*goveja muska*' ali kar '*govedna*' to pa zato, ker naj bi ta glasba, sodila zraven nedeljske goveje juhe. S to glasbo so tesno povezani tudi njeni najznačilnejši instrumenti, kot so harmonika, kitara, bariton itd. Narodno-zabavna glasba pa zavzema tudi pomemben del slovenske glasbene kulture. Je glasba, ki v osnovi posnema ljudsko in je pomemben segment popularne glasbe v slovenskem in širšem alpskem prostoru in s tem tudi del popularne kulture, ki preko medijev vpliva na percepcijo samoprepoznavnosti in identitete slovenskega naroda. [1]

2.2 Razvoj narodno zabavne glasbe

Zgodovinska izkušnja nam pokaže, da se je v stoletjih in tisočletjih zgodovinskega razvoja marsikaj spremenilo, nastalo je veliko novega, mnogo kulturnih oblik je za vedno utonilo v pozabo. [4] Narodno-zabavna glasba se je razvila iz ljudske glasbe, s čimer je mišljeno godčevsko igranje in ljudsko petje. Njeni začetki segajo v 19. stoletje, ko se je z izumom in pojavom diatonične harmonike hitro razmahnila. Predvsem po 2. svetovni vojni je število ansamblov začelo skokovito naraščati. Narodno-zabavna glasba je ob svojem nastanku imela ugodne kulturne, politične, tehnične in druge zgodovinske pogoje, da se je izpopolnjevala in širila. Za to je bil zaslužen predvsem Ansambel bratov Avsenik, ki je v tej glasbi deloval štiri desetletja, začnši leta 1953 postavil njene temelje in jo povzdignil na visoko raven, tudi v tujini.

Tega se sodobni izvajalci in glasbeni poznavalci, pa tudi laiki, zavedajo, zato temu glasbenemu fenomenu še vedno priznavajo poseben prostor v zgodovini slovenske glasbe, kajti ta ansambel je tudi avtor najbolj znane in v svetu največkrat predvajane pesmi 'Na Golici'.

Eden najbolj znanih ansamblov v Sloveniji je tudi Ansambel Lojzeta Slaka, ki ima poudarek na ljudsko obarvanih melodijah in besedilih. Najdlje delujoči ansambel pri nas so Beneški fantje, ki preigravajo in ustvarjajo glasbo že od leta 1952. [2]

Slika 1: Ansambel bratov Avsenik

2.3 Zvrsti in izvajalci narodno zabavne glasbe

2.3.1 Zvrsti

Danes poznamo veliko različnih zvrsti glasbe. Nekaterim je bližje ena zvrst glasbe, drugim druga. Ne glede na to, katero zvrst glasbe poslušamo, lahko glasba s svojim ritmom, melodijo, harmonijo, barvo tona in besedilom vpliva na razpoloženje. Prav tako pa je tudi obratno, saj lahko trenutno razpoloženje vpliva na to, katera zvrst glasbe nam bo v danem trenutku bolj ustrezala. Glavni zvrsti narodno-zabavne glasbe sta polka in valček, ki se razlikujeta predvsem po ritmu. V zadnjem času so z vplivom moderne popularne glasbe prisotni tudi drugi ritmi. Tako mnogo ansamblov dandanes ne izvaja samo narodno-zabavne glasbe, ampak tudi zabavno, turbo-folk in drugovrstno glasbo.

2.3.1.1 Valček

Valček je počasna, nežna in zelo umirjena zvrst plesne glasbe, pri katerem plesalec partnerico drži čvrsto za pas. Temelji na dveh korakih in poskoku ali zasuku, zato se ga je prijelo ime »ples dveh korakov«. Na javnih plesiščih se je pojavil konec 18. stoletja. [4]

Poznamo dve zvrsti valčkov:

- Dunajski valček
- T.i. Narodno-zabavni valček

2.3.1.2 Polka

Polka je nagel, živahen evropski ples ter tudi zvrst plesne glasbe. Nastal je v 19. stoletju. je češka in slovenska narodna glasba. Poznamo več zvrsti sodobne polke. Slovenska polka je hitra in se izvaja s klavirsko ali diatonično harmoniko. To pa nista edini obliki. Tradicionalno s polko v Sloveniji povezujemo Ansambel bratov Avsenik, bratov Slavka Avsenika in Vilka Ovsenika. [4]

2.3.2 Izvajalci

Od samega začetka narodno-zabavne glasbe je nastalo že ogromno tovrstnih ansamblov, zasedb in posameznikov. Mnogo od teh je pustilo velik pečat v slovenski glasbi ter pripomoglo k prepoznavnosti slovenskega naroda, kot so:

- Ansambel Lojzeta Slaka,
- Ansambel bratov Avsenik,
- Beneški fantje,
- Štirje kovači,
- Ansambel Franca Miheliča,
- Ansambel Braneta Klavžarja,
- In drugi.

Slika 2: Ansambel Lojzeta Slaka

2.3.1.3 Predhodniki narodno-zabavne glasbe

Za predhodnike narodno-zabavne glasbe prav gotovo lahko štejemo več posameznikov, glasbenih skupin in pevcev, ki so igrali in prepevali narodne pesmi. Ker pa so bili sami nadarjeni avtorji, so spontano dodali vmesne dele, pri pevskih skladbah predvsem instrumentalne.

Predhodniki narodno-zabavne glasbe so:

- Avgust Stanko, izjemen virtuoz na kromatični harmoniki,
- Vaški kvintet, skupina, ki je gojila igranje narodnih pesmi, vendar je postala ansambel, ki je igral tudi izvirne pesmi v narodnem delu,
- Fantje na vasi, odličen vokalni kvartet, peli so po vzoru fantovskega petja,
- Božo in Miško kot moški pevski duet,
- Rezika in Sonja kot ženski pevski duet,
- Beneški fantje, ki so igrali v narodno-zabavnih priredbah narodne pesmi,
- In še druge vokalne glasbene skupine. [5]

S prihodom Avsenikov pa se je glasbenem svetu marsikaj spremenilo. Stari glasbeni svet so podrli in ga zgradili na novo. Osebo smo prepričani, da če ne bi bilo Avsenikov- tudi narodno-zabavne glasbe ne bi bilo. Avseniki so evropski glasbeni fenomen.

Slika 3: Beneški fantje

2.4 Instrumenti, povezani z narodno zabavno glasbo

Glasbila, s katerimi največkrat izvajamo narodno-zabavno glasbo so harmonika, kitara, kontrabas, bariton, klarinet in trobenta.

2.4.1 Harmonika

Je glasbilo, na katerega igramo s pritiskanjem na tipke in gumbe ter s stiskanjem in raztezanjem meha. Z melodično stranjo nadziramo ton in višino glasu. Eden izmed mnogih pregovorov socialne delavke Hazemine Donlić pravi: »Harmonika je inštrument, ki ima dušo - ima namreč meh.«

Poznamo tri glavne vrste harmonik:

- diatonična harmonika
- klavirska harmonika
- kromatična harmonika

2.4.1.1 Diatonična harmonika

Pogovorno jo imenujemo 'fajtonarca', sicer pa tudi gumbna harmonika ali prostotonska harmonika. Zanj je značilno, da pri stiskanju ali vlečenju meha na neki tipki proizvaja različen ton. Pri harmonikah starejše izdelave zanihata dva jezička za vsak ton, pri novejših pa kar trije, kar vpliva na barvo zvoka. Enovrstne in dvovrstne harmonike so starejše izdelave, najnovejše pa premorejo na melodični strani celo štiri vrste gumbov. Harmonike razlikujemo tudi po razvrstitvi tonov A, B, C vrste na melodični strani, kar pogojuje način igranja.

Godci so razlikovali slovensko, nemško ali štajersko uglasbitev. Najpogosteje jo uporabljajo ansambli, kot so Ansambel Lojzeta Slaka, Ansambel Franca Miheliča, Ansambel Tonija Verderberja in drugi. Veliko pa je tudi zasebnih in javnih glasbenih šol.

Diatonična harmonika je bila v osnovi ljudsko glasbilo, vendar pa so jo proizvajalci v zadnjih letih toliko dodelali, da lahko iz glasbila izvlečemo mnogo več kot samo ljudske, narodne »viže«. K temu pa so pripomogli najboljši harmonikarji, kot so: Miro Klinc, Klemen Rošar, Franc Mihelič, Brane Klavžar, Robert Goter ter Lojze Slak.

2.4.1.2 Klavirska harmonika

Je eden od glavnih instrumentov alpskega stila narodno-zabavne glasbe. Zanj so značilne črno-bele tipke, kot pri klavirju ter basovski gumbi.

Nastale konec 19. stoletja. Črno-bele tipke, so lahko koščene ali iz navadnega lesa. Harmonika ima od 2-16 registrov, ki spreminjajo zvok. S pomočjo meha dovajamo zrak in s tem uravnavamo glasnost harmonike. Na levi strani ima od 40-120 basov. Ohišje je iz lesa. Igramo jo lahko samostojno, v orkestru, komornih skupinah ali korepetitivno. [6]

Slika 4: Klavirska harmonika

2.4.1.3 Kromatična harmonika

Imenujemo jo tudi gumbna harmonika. Zanje so značilni okrogli gumbi, podobno kot pri diatonični harmoniki na desni, ter basovski gumbi klavirske harmonike na levi strani. Sestavni deli so pasovi, basi, zvočnice, meh in registri. Glede na razporeditev gumbov ločimo C in B sistem. Kromatična harmonika ima več oktav kot diatonična ali klavirska harmonika, nanjo pa je možno igrati v katerikoli tonaliteti. Prijem oktave je mnogo ožji.

Slika 5: Kromatična harmonika

2.4.2 Kontrabas

Kontrabas je največji izmed godalnih instrumentov in proizvaja najnižje tone. Izhaja iz rodu starih viol, njegov predhodnik pa je violon. Kot zanimivost velja omeniti, da so v želji po še nižjih tonih v preteklosti izdelovali večje primerke kontrabasa.[9]

2.4.3 Kitara

Kitara se je v svetu dolgo časa borila za svoj prostor med bolj uveljavljenimi instrumenti. Ta prostor ji nedvomno pripada, saj je veliko skladb v zgodovini in danes pisanih ravno za kitare. Priljubljenost kitare čedalje večja, saj se ta lahki prenosni instrument nežnega in krhkega zvoka, a velike izrazne moči, za vedno naseli v srca poslušalcev. Kitara je večna inspiracija in simbol glasbe, umetnosti in ljubezni.[10]

2.4.3.1 Bas Kitara

Bas kitara ali električni bas je električni štiri ali več strunski instrument. Podobna je kitari, le da ima daljši vrat oz. daljšo menzuro in debelejšše strune.

Njihova funkcija v ansamblu, orkestru ali rock zasedbi je ta, da igrajo najnižjo harmonično linijo, ki se imenuje kontrapunkt t.j. kontramelodija.

Obstaja več vrst bas kitar:

- 4-strunske bas kitare,
- 5-strunske bas kitare,
- 6-strunske bas kitare,
- "Fetless" bas kitare in
- Akustične bas kitare.[11]

2.4.4 Bariton

Bariton je tenorski krilni rog s širšo menzuro, ki omogoča igranje nizkih tonov. V manjših glasbenih zasedbah je zastopan kot basovski instrument. Najpogosteje se pojavlja ravno v narodno-zabavnih ansamblih.

2.4.5 Klarinet

Klarinet je pihalo z enojnim jezičkom in cilindrično cevjo. Spada med družino pihal. Današnji kakovostni klarineti so narejeni iz ebenovine, trdega afriškega lesa, še posebej iz grenadila, medtem, ko so začetniški izdelani predvsem iz plastike. Na glasbilo se igra s pomočjo jezička, ki med igranjem vibrira in tako ustvarja zvok.

2.4.6 Trobenta

Trobenta je kovinsko glasbilo, po tonskem obsegu najvišje iz skupine trobil. Sestavljeno je iz cilindrične cevi, ki je vodena vzporedno v dveh zavojih in se zaključuje z lijakastim odmevnikom; in iz kotlastega ustnika. Glasbenika, ki igra na ta instrument, imenujemo trobentar, včasih tudi trobentač.

2.5 Narodna noša

Slovenska narodna noša ima kar lepo zgodovino in se je z razvojem v 19. stoletju močno spreminjala. Bila je zelo odvisna od samega izdelovalca in zmožnosti kupca glede financ. Seveda si je bogatejši sloj lahko omislil tudi bogatejšo nošo.

Na slovenskem obstaja več narodnih noš:

- Belokranjska,
- Prekmurska,
- Gorenjska,
- Primorska in
- Štajerska. [3]

2.6 Dosedanje raziskave:

Eterovič: Avtorica se je leta 2008 s svojo diplomsko nalogo Folklorizem za novo rabo: Ljudska, narodno zabavna, turbo-folk, ki jo je opravila na fakulteti za družbene vede Ljubljana osredotočila predvsem na opredelitev žanra t.i. slovenskega turbo-folka, njegovih morebitnih nosilcev in medijev, ki zvrst promovirajo. Zanimala jo je predvsem sporočilnost te glasbe. Vprašala se je, kakšne vrednote in simbole in na katerih ravneh (vizualni, glasbeni, besedilni) so slednji opazni. Pri svoji analizi je poskušala preseči zdravorazumske obsodbe tega žanra kot "kiča" in se ni pustila zmesti elitističnemu razpravljanju o poneumljanju slovenske glasbene scene, ki ne vodi v diskurz znanstvenega dela. [7]

Kovač: V raziskovalnem delu z naslovom Namigovanje na spolnost v narodno zabavni glasbi je avtorica leta 2008 ob predpostavki, da se tudi v glasbi odražajo ukoreninjene družbene vrednote ter predpisane ženske in moške spolne vloge se je lotila raziskave štirih tez, v katerih se kaže razlika med tradicionalno in novodobno narodno zabavno glasbo skozi prizmo spolnih vlog in namigovanja na spolnost.[8]

3 EKSPERIMENTALNI DEL

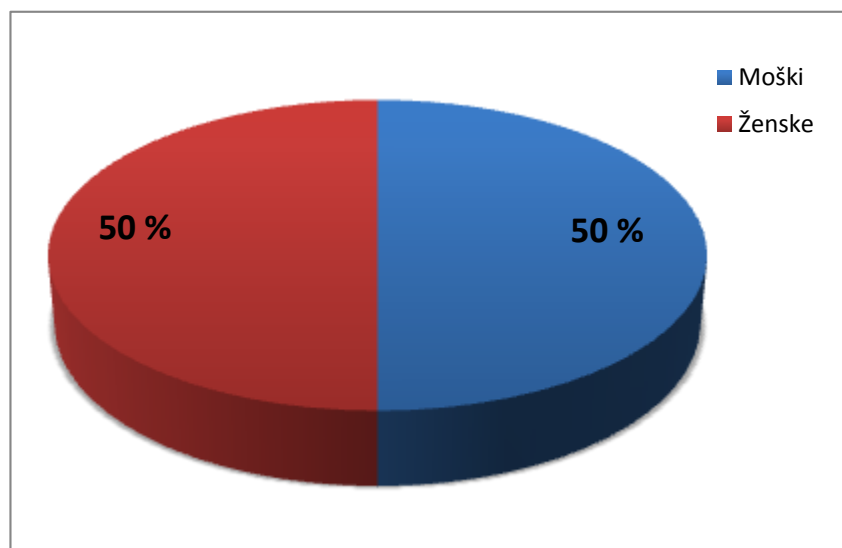
3.1 Potek in metoda dela

Raziskovanje smo začeli z zbiranjem in prebiranjem literature. Sledila je izdelava ankete, ki je zajemala vprašanja o spolu, starosti, anketirančevem poslušanju narodno-zabavne glasbe, kaj mu je pri narodno-zabavni glasbi (v kolikor jo poslušajo) všeč, na kaj običajno pomislijo ob zvokih harmonike, ali je mnenja da je novejša slovenska narodno-zabavna glasba dovolj originalna in izvirna ter ali drži rek, da ni veselice (zabave!) brez golice, katere izmed naštetih narodno-zabavnih zasedb in izvajalcev pozna, kaj občuti ob poslušanju narodno-zabavne glasbe in njegova reakcija, ko po radiu ali drugem mediju zasliši to glasbo.

Dobili smo 250 ustrezno izpolnjenih anket. Vse pridobljene podatke, smo obdelali na računalniku DELL 341 GW, v programu Microsoft Office Word 2007. Podatke smo prikazali s pomočjo grafov ter zapisali ugotovitve.

3.2 Prikaz in analiza ankete

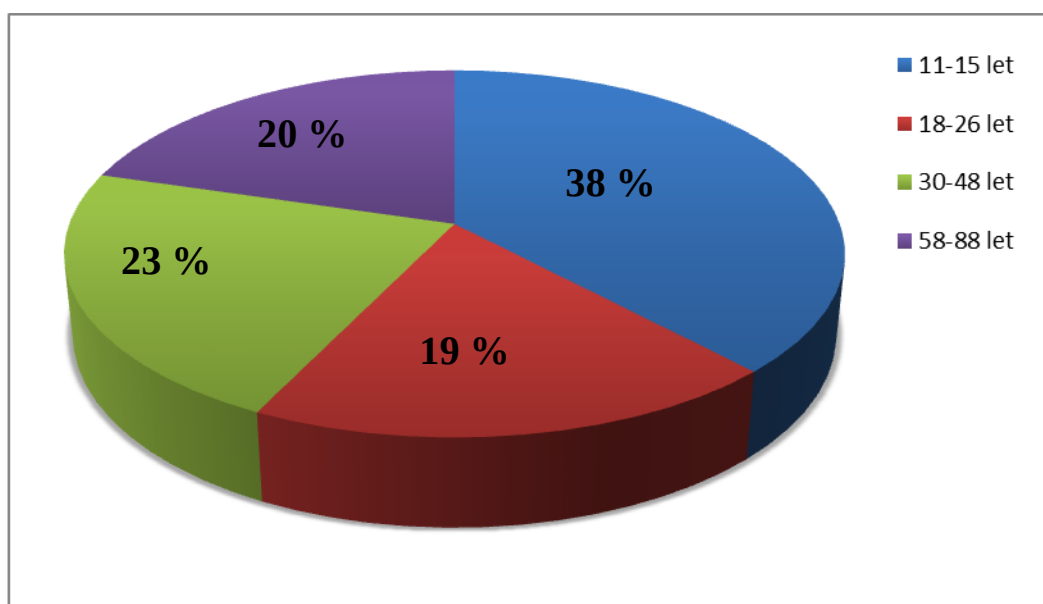
3.2.1 Spol anketiranih oseb

Graf 1: Spol anketiranih oseb

Med vsemi anketiranimi je bilo 125 moških (50 %) in 125 žensk (50 %).

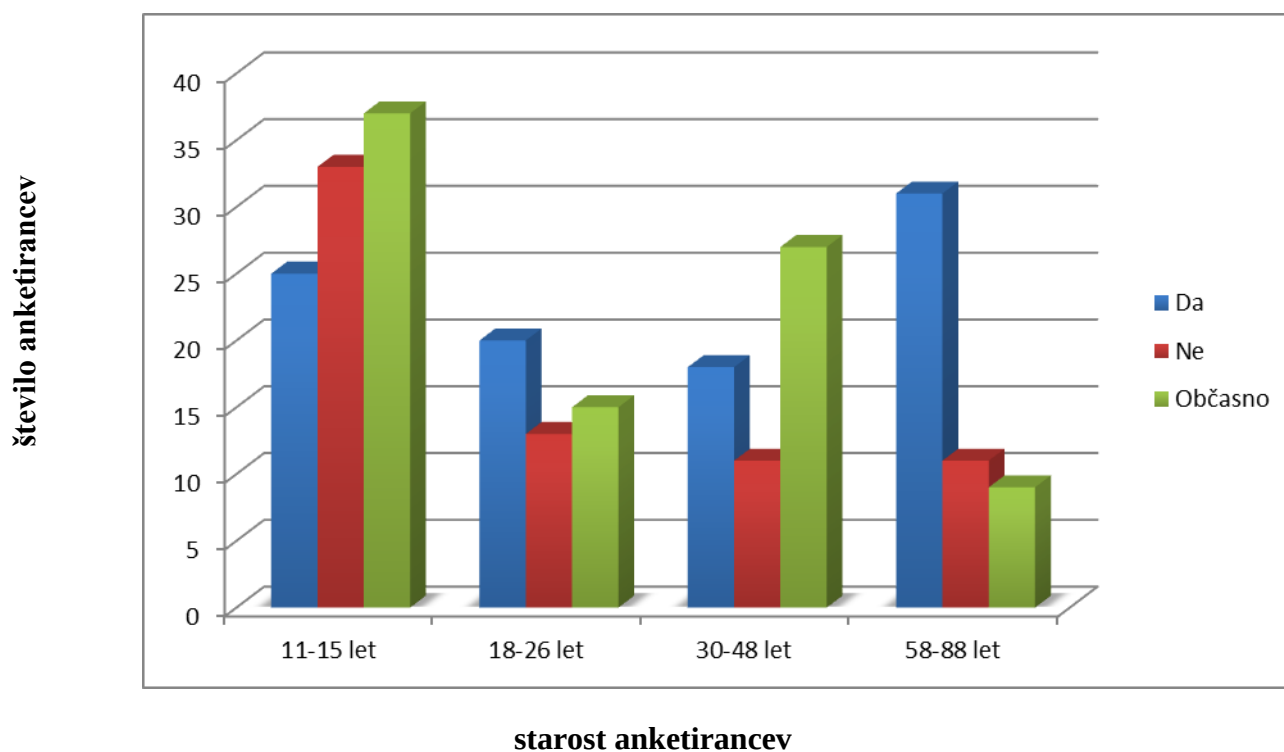
3.2.2. Starost anketiranih oseb

Graf 2: Starost anketirancev

Iz grafa 2 je razvidno, da je bilo anketiranih 95 (38 %) osnovnošolcev starih od 11-15 let, 48 (19 %) študentov starih od 18-26 let, 56 (23 %) odraslih starih od 30-48 let in 51 (20 %) starostnikov starih od 58-88 let.

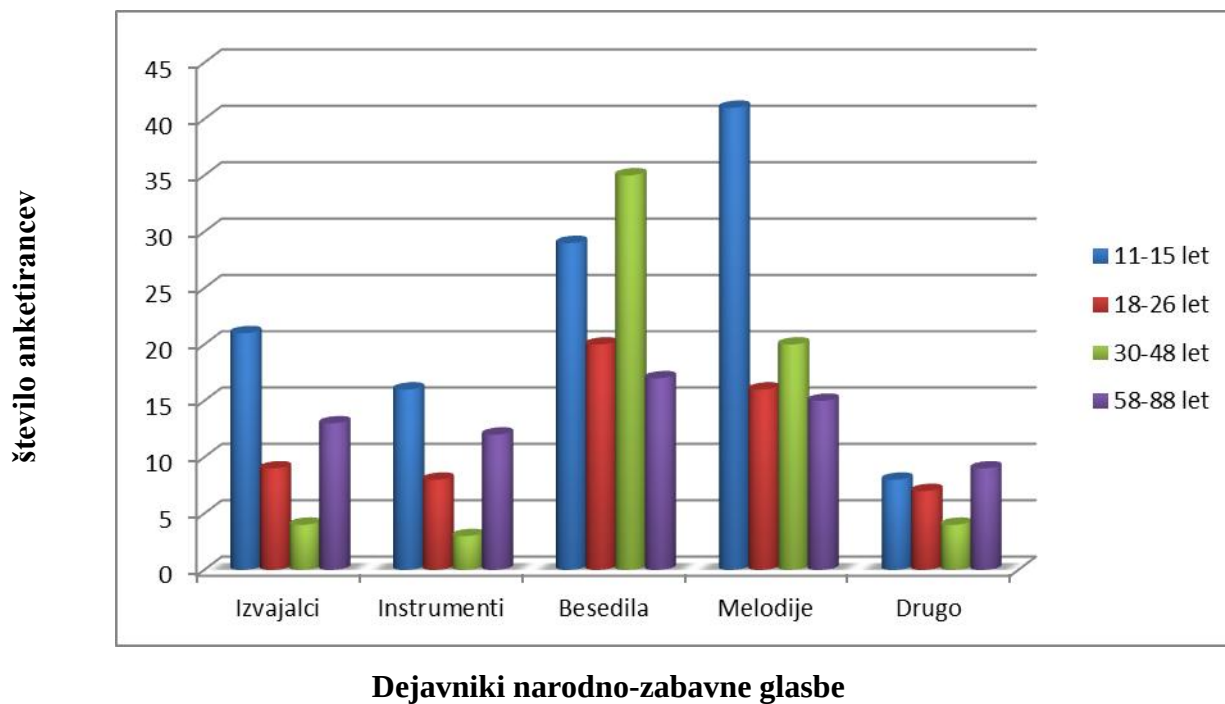
3.2.3 Populacija narodno-zabavne glasbe med posameznimi starostnimi skupinami anketirancev

Graf 3: Populacija narodno-zabavne glasbe

Iz grafa 3 je razvidno, da 94 (38 %) anketirancev posluša narodno-zabavno glasbo, 68 (27 %) anketirancev je ne posluša, občasno pa 88 (35 %).

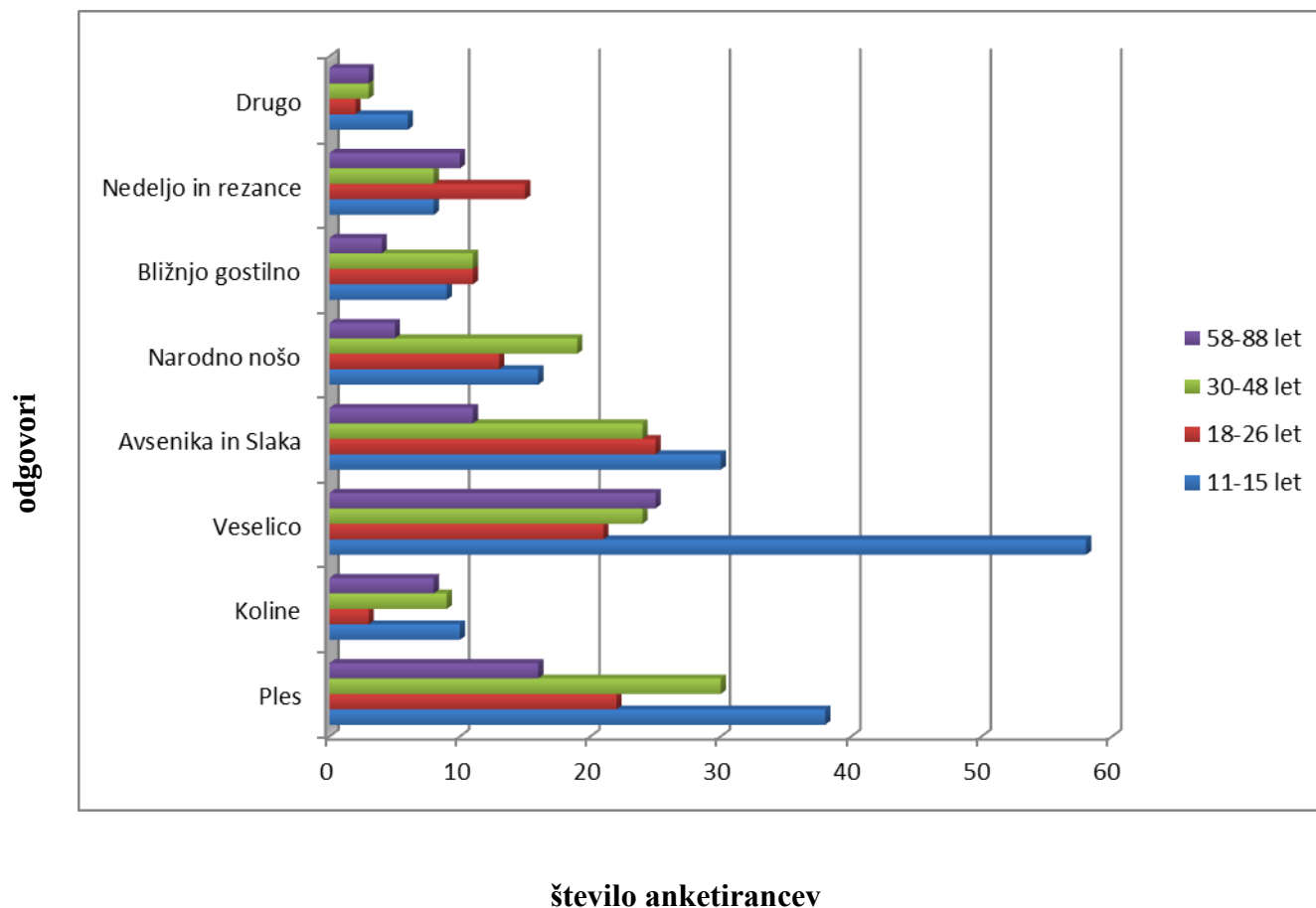
3.2.4. Kaj je anketirancem pri narodno-zabavni glasbi najbolj všeč?

Graf 4: Kaj pri narodno-zabavni glasbi je všeč anketirancem (možnih je bilo več odgovorov).

Razvidno je, da so 47-im (19 %) anketirancem všeč izvajalci, 39-im (16 %) instrumenti, 99-im (40 %) besedila, 90-im (36 %) melodije, 24 anketirancev pa je pod drugo zapisalo, da jim je všeč: način igranja, ples, petje, ritem...

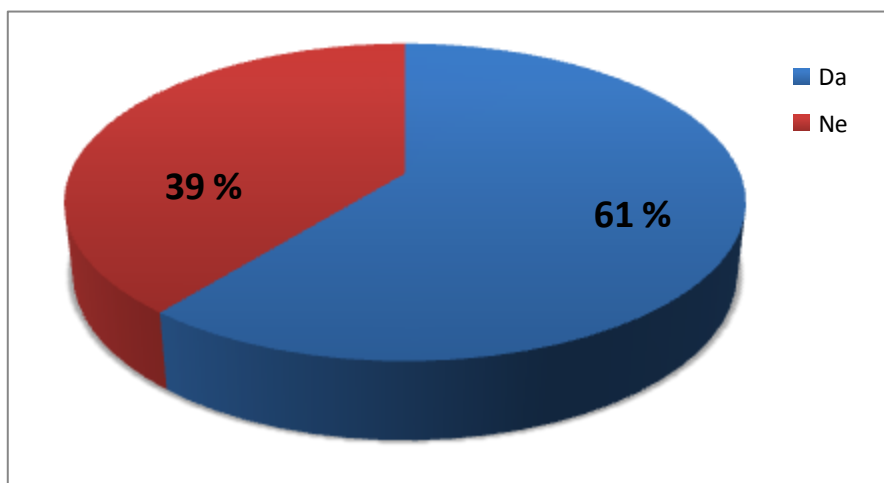
3.2.5 Na kaj anketiranci običajno pomislijo ob zvokih harmonike

Graf 5: Na kaj anketiranci običajno pomislijo ob zvokih harmonike

Graf 5 prikazuje, da večina osnovnošolcev (61 %) pomisli na veselico, večina študentov (52 %) pomisli na Avsenika in Slaka, 54 % anketirancev starih med 30 in 48 let pomisli na veselico, prav tako tudi 49 % najstarejših anketirancev.

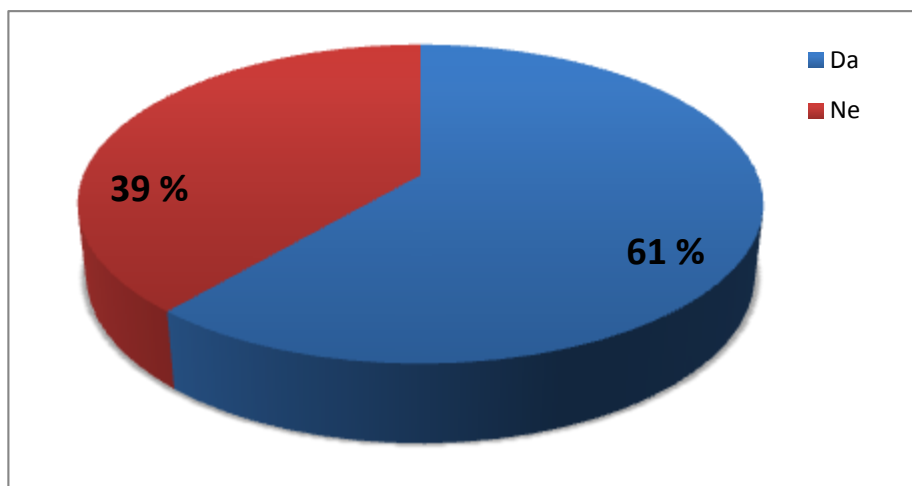
3.2.6 Mnenje anketirancev o originalnosti novejši slovenske narodno-zabavne glasbe

Graf 6: Mnenje anketirancev o originalnosti novejši slovenske narodno-zabavne glasbe

61 % vseh anketirancev meni, da je novejša slovenska narodno-zabavna glasba dovolj originalna in izvirna, 39 % anketiranih pa meni drugače.

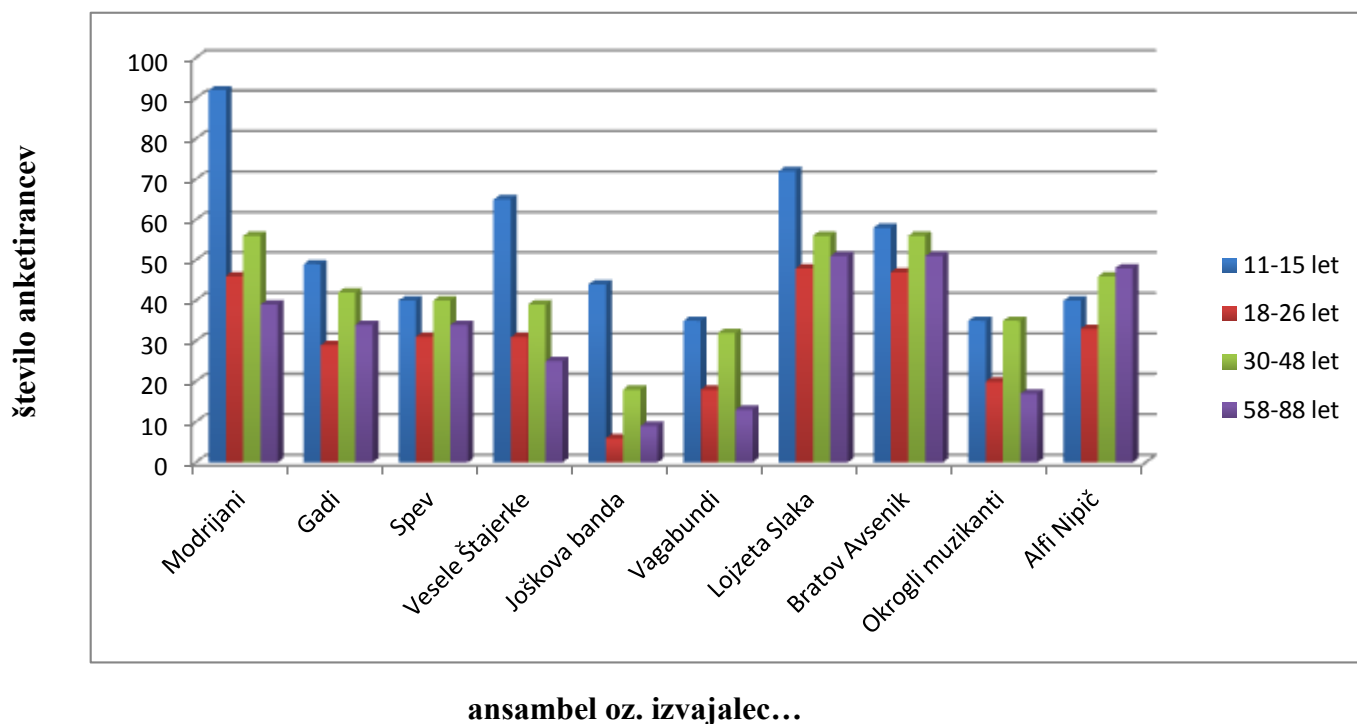
3.2.7 Mnenje anketirancev o reku da »ni veselice (zabave!) brez Golice«

Graf 7: Mnenje anketirancev o reku da »ni veselice (zabave!) brez Golice«

61 % vseh anketirancev meni, da drži rek, da »ni veselice brez Golice«, ostalih 39 % pa meni, da ta rek ne drži.

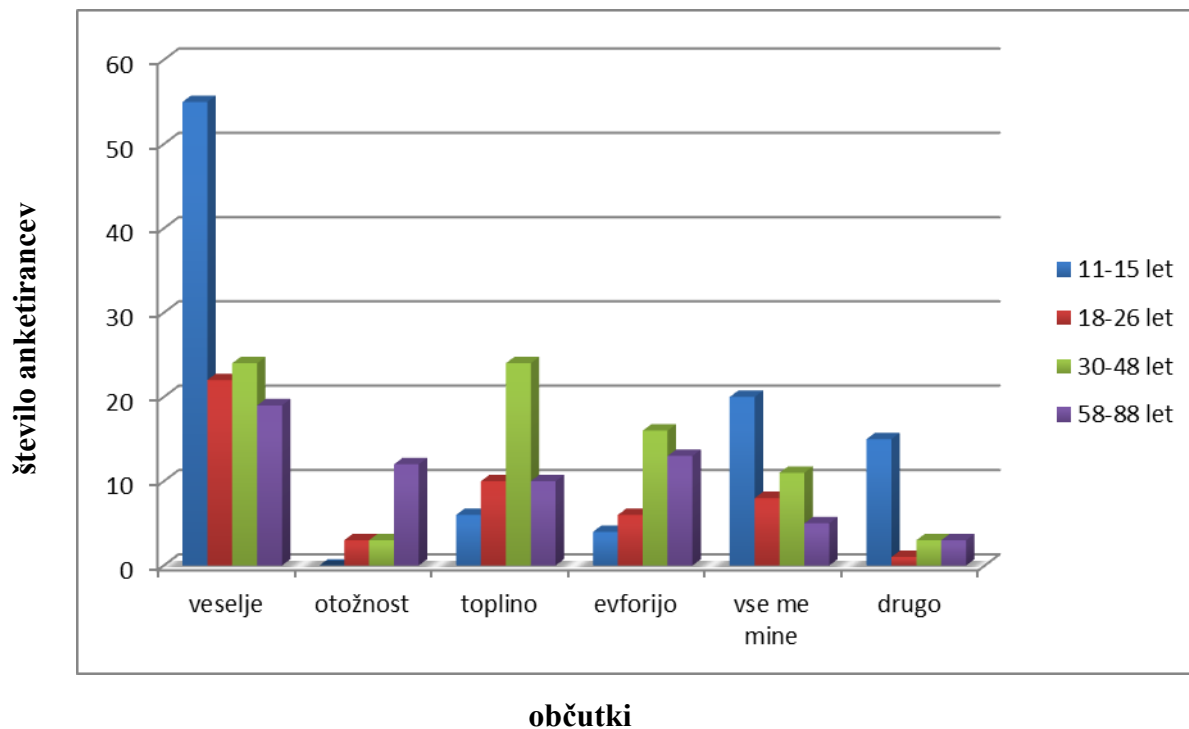
3.2.8 Katere narodno-zabavne zasedbe in izvajalce izmed naštetih poznajo anketiranci

Graf 8: Katere narodno-zabavne zasedbe in izvajalce izmed naštetih poznajo anketiranci

Vidimo, da skoraj vsi anketirani osnovnošolci (97 %) najbolj poznajo Modrijane, študentje (kar 100 %) Ansambel Lojzeta Slaka, med anketiranci starimi od 30-48 let so najbolj poznani Modrijani, ansambel Lojzeta Slaka ter ansambel bratov Avsenik. Med vsemi starostnimi skupinami je med naštetimi zasedbami in izvajalci najmanj prepoznavna Joškova banda.

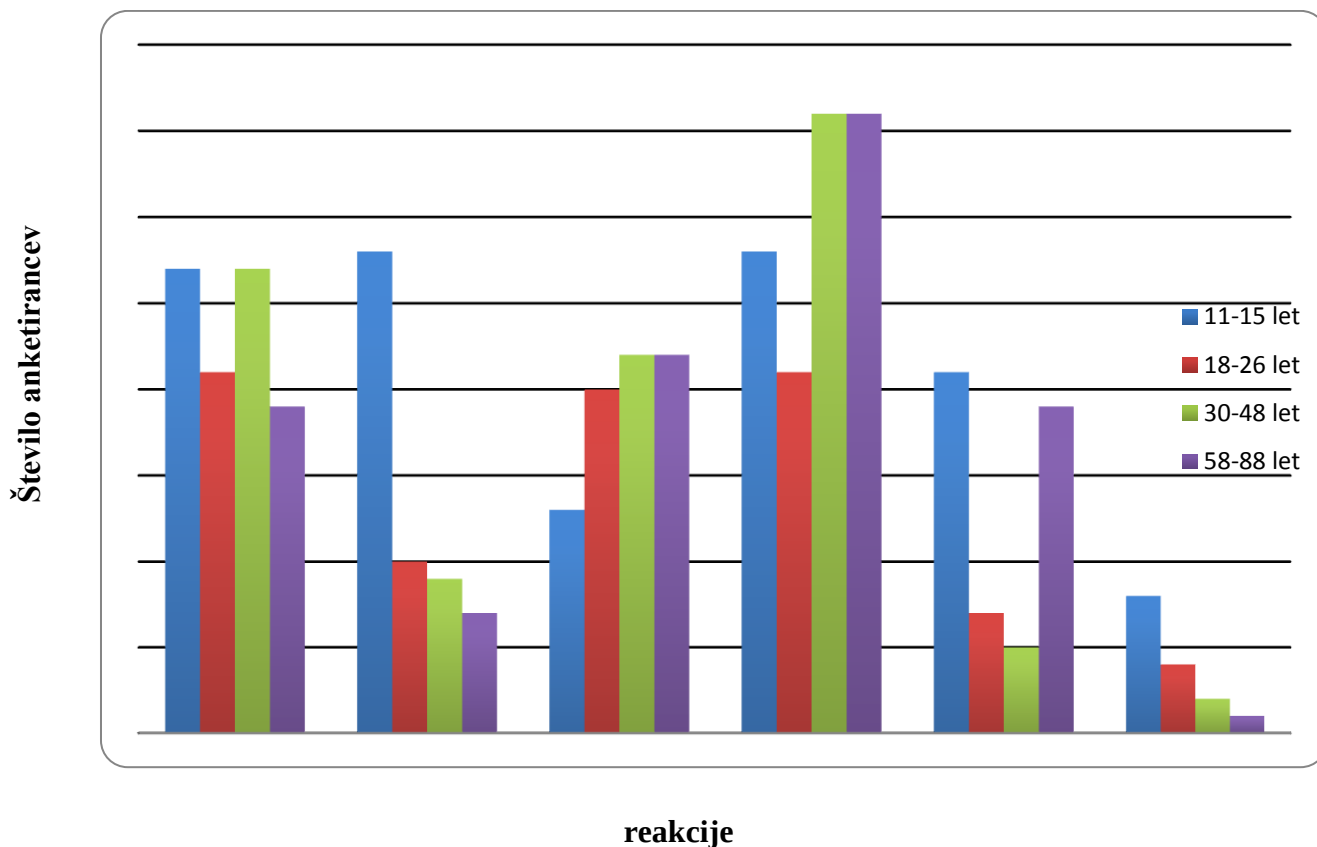
3.2.9 Kaj anketiranci občutijo ob poslušanju narodno-zabavne glasbe

Graf 9: Kaj anketiranci občutijo ob poslušanju narodno-zabavne glasbe

Iz grafa razberemo, da večina anketirancev – 58 % starih od 11-15 let pri poslušanju narodno-zabavne glasbe občuti veselje, prav tako študentje, le 8 % manj, 43 % anketirancev starih od 30-48 let občuti veselje in toplino in najstarejši anketiranci pri poslušanju narodno-zabavne glasbe občutijo veselje- 37 %. Občutek, ki se pri anketirancih pojavi najredkeje je otožnost- 11 %. Nekaj izmed anketiranih je napisalo tudi druge možnosti: dolgčas, zaspanost, sprostitvev, odvisno od pesmi ali razpoloženja, nekateri pa ne občutijo nič posebnega.

3.2.10 Reakcija anketirancev, ko po radiu ali drugih medijih zaslišijo narodno-zabavno glasbo

Graf 10: Reakcija anketirancev, ko po radiu ali drugih medijih zaslišijo narodno-zabavno glasbo

Večina vseh anketirancev- 49 % si, ko zasliši narodno-zabavno zapojejo ali požvižgavajo. Veliko jih tudi zviša glasnost in uživa v poslušanju- 38 %.

Nekaj osnovnošolcev običajno preklopi, ker te glasbe pač ne poslušajo. 31 % izmed vseh anketirancev zagrabi, da bi zaplesali. Kar nekaj osnovnošolcev in starejših od 58 let večkrat ne naredi nič oz. to glasbo preprosto poslušajo.

4 RAZPRAVA

Ugotovitve, s katerimi smo potrdili ali ovrgli hipoteze, ki smo jih postavili na začetku raziskovanja.

1. Narodno-zabavna glasba je priljubljena predvsem pri starejših generacijah

Na vprašanje: »Ali poslušate narodno zabavno glasbo?« je z »Da« odgovorilo 26 % osnovnošolcev, 42 % študentov, 32 % starih od 30-48 let in 61 % starejših od 58 let, kar pomeni, da je ta glasba najbolj priljubljena ravno med starejšima starostnima skupinama, oz. starejšimi nad 30 let, kar zanika, da osnovnošolci in študentje te glasbe sploh ne poslušajo. Večina teh je na prej omenjeno vprašanje odgovorila z »Občasno«, kar je spodbudno, saj je iz tega razvidno, da se populacija narodno-zabavne glasbe širi in prenaša iz roda v rod. Iz njihovih odgovorov lahko sklepamo, da jim je tovrstna glasba sicer všeč, a če imajo možnost izbire zvrsti glasbe, raje izberejo katero izmed ostalih ponujenih. Menimo, da bi se, če bi raziskavo izvedli na katerih od večjih mestnih šol podatki malce razlikovali od zdajšnjih, saj smo prepričani, da je narodno-zabavna glasba izven mest bolj razširjena kot v večjih mestnih središčih, ravno zaradi podeželske tradicije in samega načina življenja ter zabave. Hipotezo smo potrdili, saj smo na podlagi z anketo pridobljenih rezultatov ugotovili, da je populacija narodno-zabavne glasbe večja pri starejših generacijah.

2. Ko naši anketiranci srednjih let po radiu ali drugih medijih zaslišijo narodno-zabavno glasbo, zvišajo glasnost in uživajo v poslušanju.

Večina vseh anketirancev- 49 % si, ko zasliši narodno-zabavno glasbo zapojejo ali požvižgavajo. Veliko jih tudi zviša glasnost in uživa v poslušanju- 38 %.

Izmed 56 anketirancev, starih od 30-48 let jih je 27 na to vprašanje odgovorilo: »Zvišam glasnost in uživam v poslušanju«, 9 jih je odgovorilo z »Običajno preklopim, ker te glasbe pač ne poslušam«, 22 z »Zagrabi me, da bi zaplesal/a«, 36 z »Zapojem ali požvižgavam«, 5 anketirancev ne naredi nič, 2 pa sta izbrala možnost »drugo«, zapisala sta: »Odvisno od počutja. Ali preklopim ali pa zaplešem.« in »To pesem se želim naučiti.«

Ob prebiranju dosedanjih raziskav na to oz. sorodne teme smo naleteli na delo Eterovičeve, ki se je osredotočila na temo Namigovanje na spolnost v slovenski narodno-zabavni glasbi. Pomislili smo, da bi lahko prav to ljudi odvrčalo od poslušanja le-te glasbe. Del družbenih ureditev, ki se izražajo skozi glasbo, so namreč ravno spolne vloge.

Vsaka družba posameznemu spolu predpisuje določene spolne vloge, k njim pa sodijo tudi spolna identiteta in spolni značaj. Spolna identiteta se oblikuje v času primarne socializacije in izraža zavedanje in občutenje lastnega spola ter odzivanja nanj v danih družbenih okoliščinah. Patriarhalne kulture ženskemu spolnemu značaju pripisujejo potrpežljivost, skromnost, skrb za druge in pasivnost. Moškim se pripisujejo aktivnost, moč, napadalnost, agresivnost, razumskost, gospodovalnost in pogum. Opisani spolni značaji in spolne vloge se odražajo tudi v tradicionalni slovenski narodno-zabavni glasbi. Ko danes ob vikendih vklopimo radio z namenom, da bi z družino pri popoldanskem počitku prisluhnila sobotnim in nedeljskim voščilom, gre veliko poslušalcem "v nos" odkrito namigovanje na spolnost v besedilih narodno-zabavnih skladb. Je res, da se na spolnost namiguje le v sodobni narodno-zabavni glasbi, medtem ko spolnost v glasbi bratov Avsenik ni imela svojega mesta, ker se v družbi o njej ni spodobilo govoriti? [8]

Hipotezo smo potrdili, saj je, kot smo že omenili veliko anketirancev na vprašanje, kakšna je njihova reakcija, ko zaslišijo narodno-zabavno glasbo odgovorila s tem, da zvišajo glasnost medija in uživajo v poslušanju.

3. Večina anketirancev ob zvokih harmonike pomisli na nedeljo in rezance

V razlagi odgovorov anketirancev in grafov smo zapisali, da večina (61 %) osnovnošolcev ob zvokih harmonike pomisli na veselico, večina študentov (52 %) pomisli na Avsenika in Slaka, 54 % anketirancev starih med 30 in 48 let pomisli na veselico, prav tako tudi 49 % najstarejših anketiranih oseb. Glede na raznovrstnost odgovorov menimo, da se razlikujejo glede na spol, starost ter mišljene vsakega posameznika in jih ne moremo pripisovati ničemu. Hipotezo smo ovrgli, saj večina vseh anketiranih ob zvokih harmonike pomisli na veselico.

4. Največ anketirancev pozna Ansambel Modrijani in Ansambel bratov Avsenik

Iz rezultatov ankete vidimo, da skoraj vsi anketirani osnovnošolci (97 %) najbolj poznajo Modrijane, študentje (kar 100 %) Ansambel Lojzeta Slaka, med anketiranci starimi od 30-48 let so najbolj poznani Modrijani, ansambel Lojzeta Slaka ter ansambel bratov Avsenik. Med vsemi starostnimi skupinami je med naštetimi zasedbami in izvajalci najmanj prepoznavna Joškova banda.

Glede na to, da je Ansambel bratov Avsenik sam začetnik narodno-zabavne glasbe, ima dolgo zgodovino, veliko skladb, ki so se usidrala v slovensko kulturo in je veliko danes že starejšega slovenskega naroda odraščalo s skladbami tega ansambla, smo pričakovali večjo prepoznavnost ravno med njimi, saj nekateri mladi šele spoznavajo le-to (narodno-zabavno) glasbo. Njim so bolj poznani trenutno najbolj odmevne zasedbe, kot so: Modrijani, Gadi, Spev, Vesele Štajerke itd. Mnogi bi menili, da je ta rezultat rahlo zaskrbljujoč, mi pa smo prepričani, da se je vse do danes njihova glasba dobro ohranjevala iz roda v rod in zagotovo se bo ohranjala še naprej, saj jo nadaljuje tako Ansambel Saše Avsenika kot prej omenjeni ansambli oz. glasbene skupine.

5. Večina anketiranih meni, da drži rek: »Ni veselice brez Golice!«

O tem reku, bi se dalo razpravljati, saj je po eni strani prepoznavna Golica prisotna pri skoraj vsaki veselici (zabavi), kar pa nikakor ne pomeni, da je veselica brez Golice slaba, a smo prepričani, da ta s svojim pospešenim ritmom vsekakor poskrbi za dobro vzdušje. Hipotezo smo potrdili, saj je na vprašanje: »Ali drži rek, da ni veselice (zabave!) brez Golice?« je 61 % vseh anketirancev odgovorilo z »Da«, ostalih 39 % pa se z rekom ne strinja.

5 ZAKLJUČEK

Glasba je poleg jezika, književnosti, umetnosti pomemben medij za oblikovanje kulturne identitete. V Sloveniji nosi del te vloge narodno-zabavna glasba, ki se neguje in razvija s pomočjo množičnih medijev. Hkrati je tudi pojem, ki ga razlagamo na več načinov.

Narodno-zabavna glasba je ob svojem nastanku imela ugodne kulturne, politične, tehnične in druge zgodovinske pogoje, da se je izpopolnjevala in širila. Za to je bil zaslužen predvsem Ansambel bratov Avsenik, ki je v tej glasbi deloval štiri desetletja, začeni leta 1953 postavil njene temelje in jo povzdignil na visoko raven, tudi v tujini. Tega se sodobni izvajalci in glasbeni poznavalci, pa tudi laiki, zavedajo, zato temu glasbenemu fenomenu še vedno priznavajo poseben prostor v zgodovini slovenske glasbe, kajti ta ansambel je tudi avtor najbolj znane in v svetu največkrat predvajane pesmi 'Na Golici'. Eden najbolj znanih ansamblov v Sloveniji je tudi Ansambel Lojzeta Slaka, ki ima poudarek na ljudsko obarvanih melodijah in besedilih. Najdlje delujoči ansambel pri nas so Beneški fantje, ki preigravajo in ustvarjajo glasbo že od leta 1952.

Je glasbena zvrst, za katero so značilne ljudsko-etnično obarvane pesmi. Razširjena je predvsem v Sloveniji, Avstriji, Švici in Nemčiji, pa tudi na Češkem ter v Italiji. Tovrstna glasba je pogosto prisotna na veselicah, porokah, njej pa je posvečenih tudi kar nekaj festivalov in tekmovanj.

Z narodno-zabavno glasbo so tesno povezani tudi njeni najznačilnejši instrumenti, kot so harmonika, kitara, bariton itd. Narodno-zabavna glasba pa zavzema tudi pomemben del slovenske glasbene kulture. Je glasba, ki v osnovi posnema ljudsko in je pomemben segment popularne glasbe v slovenskem in širšem alpskem prostoru in s tem tudi del popularne kulture, ki preko medijev vpliva na percepcijo samoprepoznavnosti in identitete slovenskega naroda.

Glavni zvrsti narodno-zabavne glasbe sta polka in valček, ki se razlikujeta predvsem po ritmu. V zadnjem času so z vplivom moderne popularne glasbe prisotni tudi drugi ritmi. Tako mnogo ansamblov dandanes ne izvaja samo narodno-zabavne glasbe, ampak tudi zabavno, turbo-folk in drugovrstno glasbo.

6 LITERATURA

1. <http://ansambel.najblog.si/narodno-zabavna-glasba/> [Citirano: 21.1.2013]
2. <http://www2.arnes.si/~stanko2/narodnozabavna%20glasba.htm> [Citirano: 21.1.2013]
3. <http://www.narodna-nosa.si/> [Citirano: 21.1.2013]
4. Sivec I. Vsi najboljši muzikanti. *Pogled v zgodovino NZ-dr. Janez Bogataj* 1998. ICO d.o.o., Mengeš str. 13-15
5. Sivec I. Vsi najboljši muzikanti. 1998. ICO d.o.o., Mengeš str. 17-39
6. L. Mlakar in D. Žalig. Harmonika. 2010, Celje
7. A. Eterović. Folklorizem za novo rabo: Ljudska, narodno-zabavna, turbofolk. 2008, Ljubljana
8. M. Kovač. Namigovanje na spolnost v slovenski narodno-zabavni glasbi. 2008, Ljubljana
9. <http://www.gs Kranj.net/kontrabas> [Citirano: 2.3.2013]
10. www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/.../kitara245-258.pdf
11. <http://baseshop.si/categories/Kitare-in-basi/Bas-kitare/>
12. www.mizks.gov.si/.../Dopolnjeni_predmetnik_ucni_nacrt_Klarinet
13. <http://base.si/instrumenti/trobenta/>

Slike dostopne na:

- <http://www.boerse.bz/boerse/audioboerse/biete-musik/11623-slavko-avsenik-oberkrainer.html>
[Citirano: 1. 3. 2013]
- <http://lojze-slak.firbec.com/tag/ansambel-lojzeta-slak/> [Citirano: 1. 3. 2013]
- <http://www.beneskifantje.com/> [Citirano: 1. 3. 2013]
- <http://www.silcportal.si/koledar-dogodkov/6-festival-klavirskih-harmonik-na-grmadi-2012/>
[Citirano: 1. 3. 2013]
- <http://www.mundaharmonike.si/kromaticne.html> [Citirano: 1. 3. 2013]

ANKETA

Anketa je anonimna, zato Vas prosiva, da se nanjo ne podpisujete!

Starost: let

a) da b) ne c) občasno

a) Izvajalci
b) Instrumenti
c) Besedila
d) Melodije
e) Drugo:

a) na ples
b) na koline
c) na veselico
d) na Avsenika in Slaka
e) na narodno nošo
f) na bližnjo gostilno
g) na nedeljo in rezance
h) drugo:_____

4. Ali menite, da je novejša, slovenska, narodno zabavna glasba dovolj originalna in izvirna?

a) da

b) ne

5. Ali drži rek, da »ni veselice (zabave!) brez Golice«

a) da

b) ne

6. Katere narodno zabavne zasedbe in izvajalce od naštetih, poznaš?

a) Modrijani

f) Vagabundi

b) Gadi

g) Lojzeta Slaka

c) Spev

h) Ansambel bratov Avsenik

d) Vesele Štajerke

i) Okrogli muzikanti

e) Joškova banda

j) Alf Nipič

7. Kaj občutiš ob poslušanju narodno zabavne glasbe?

a) veselje

d) evforijo

b) otožnost

e) vse me mine

c) toplino

f) drugo: _____

8. Kaj narediš, ko po radiu ali drugem mediju, slišiš narodno zabavno glasbo:

a) zvišam glasnost in uživam v poslušanju

b) običajno preklopim, ker pač te glasbe ne poslušam

c) zagrabi me da bi zaplesal – a,...

d) zapojem ali požvižgavam

e) nič

f) drugo: _____

Iskreno se vam zahvaljujemo za sodelovanje!

